

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑

๑. ยัม อิมาสฺ จตุสฺ กปฺปิยภูมีสฺ วุตถํ อามิสํ ตํ สพฺพํ อนฺโตวุตฺตสงฺขํ น
 คจฺจติ ภิกฺขุณฺณจ ภิกฺขุณฺณจ อนฺโตวุตฺตอนฺโตปฏกโมจฺจนตถํ หิ กปฺปิยภฺภูโย อนุญ-
 ญาตา ฯ ยมฺปน อกปฺปิยภฺภูมียํ สหเสยฺยาปโหนเก เคเห วุตถํ สงฺฆิกํ วา ปุคฺคลิกํ
 วา ภิกฺขุสฺส ภิกฺขุณฺเีย วา สนฺตํ เอกเรตฺตมปิ จปิ ตํ อนฺโตวุตฺตํ ตตฺถ ปฏกญจ
 อนฺโตปฏกํ นาม โหติ เอตํ น กปฺปติ ฯ สตฺตาหกาลิกมฺปน ยาวชฺชีวิญจ วมฺภูติ ฯ
 ตตฺตรายํ วินิจฺจโย สามเณโร ภิกฺขุสฺส ตณฺหุลาทิกํ อามิสํ อาหริตฺวา กปฺปิยภฺภูมียํ
 นิภฺชิปิ ตฺวา ปฺนทิวเส ปจิตฺวา เทติ อนฺโตวุตฺตํ น โหติ ฯ ตตฺถ อกปฺปิยภฺภูมียํ นิภฺชิต-
 ตสฺสปิอาทิสฺส ยงฺกิณฺจ ปฏฺชิปิ ตฺวา เทติ มฺขสนฺนิธิ นาม โหติ ฯ มหาปจฺจริยํ ปน
 อนฺโตวุตฺตํ โหตีติ วุตฺตํ ฯ ตตฺถ นามมตฺตเมว นานากรรมํ ฯ ภิกฺขุ อกปฺปิยภฺภูมียํ จปิ ต-
 สปิณฺจ ยาวชฺชีวิปณฺณญจ เอกโต ปจิตฺวา ปริภุญฺชติ สตฺตาหํ นิรามิสํ วมฺภูติ ฯ
 สเจ อามิสํสํญํ กตฺวา ปริภุญฺชติ อนฺโตวุตฺตญฺเจว สามปฏกญจ โหติ ฯ เอเตนฺ-
 ปาเยน สพฺพสํสฺสคา เวทิตพฺพา ฯ อีมา ปน กปฺปิยภฺภูโย กทา ชหิตฺวตฺตฺกา โหนฺตีติ ฯ
 อุตฺตสวณฺนติกา ตาว ยา ฅมฺภานํ อุปริ ภิตฺติปาเท วา นิภฺชนิตฺวา กตา สา สพฺเพสุ
 ฅมฺเภสุ จ ภิตฺติปาเทสุ จ อปนีเตสุ ชหิตฺวตฺตฺกา โหติ ฯ สเจ ปน ฅมฺภ วา ภิตฺติ-
 ปาเท วา ปริวตฺตฺนติ โย โย จิตฺตํ ตตฺถ ตตฺถ ปตฺติจฺจาติ สพฺเพสุปิ ปริวตฺติเตสุ
 ชหิตฺวตฺตฺกา ว โหติ ฯ อิกฺกกาทีหิ กตา จยสฺส อุปริภิตฺติอิตฺถาย จปิ ตํ อิกฺกํ วา
 สิลํ วา มตฺติกาปิณฺฑํ วา อาที กตฺวา วินาสิตกาเล ชหิตฺวตฺตฺกา โหติ ฯ (สมนฺตปา-
 สาทิกาย นาม วินยฺมฺภุจกถา ตติโย ภาโค/หน้า ๑๙๙ - ๒๐๐)

๑. ตทหุปฏิบัติคหิตํ กाले กปปตตีตอาทิ สพพํ สมณินฺนรลํ สนฺธาย วุตฺตํ ฯ
 สเจ หิ จลฺลิมฺปิ อนฺนปเนตฺวา สกเลเนว นาฬิเกรผเลน สทฺธิํ ปานกํ ปฏิคฺคหิตํ
 โหติ นาฬิเกรํ อปเนตฺวา ตํ วิกาเลปิ วกฺกฺกตฺติ ฯ อุปริ สบฺปิปิณฺทํ จเปตฺวา ลีตลปา-
 ยาลํ เทนฺติ ยํ ปายาเสน อลํสฺสจฺจํ สบฺปิ ตํ อปเนตฺวา สตฺตาทํ ปริภุญฺชิตฺุ วกฺกฺกตฺติ ฯ
 ฅทฺธมฺมฐาณิตาทีสุปิ เอเสว นโย ฯ ตกฺโกลชาตฺตผลาทีหิปี อลงฺกริตฺวา ปีณฺทปาทํ เทนฺติ
 ตาณิ อุทฺธริตฺวา ฅโรวิตฺวา ยาวชฺชีวํ ปริภุญฺชิตพฺพานิ ฯ ยาคูยํ ปกฺขิปีตฺวา ทินฺนลฺสิงคิ-
 เวราทีสุ เตลาทีสุปิ ปกฺขิปีตฺวา ทินฺนลภฺจิมฺรฺกาทิสฺปิ เอเสว นโย ฯ เอวํ ยํ ยํ
 อสมณินฺนรลํ โหติ ตํ ตํ เอกโต ปฏิคฺคหิตมฺปิ ยถา สทฺธํ โหติ ตถา ฅโรวิตฺวา วา
 ตจฺเจตฺวา วา ตสฺส ตสฺส กาลวเสน ปริภุญฺชิตฺุ วกฺกฺกตฺติ ฯ สเจ ปน สมณินฺนรลํ
 โหติ ลํสฺสจฺจํ น วกฺกฺกตฺติ ฯ ยาวกาลิกํ หิ อตฺตนา สทฺธิํ สมณินฺนรสาณิ ตีณฺปิ ยามกา-
 ลิกาทีณิ อตฺตโน สภาวํ อุปเนติ ยามกาลิกมฺปิ เทวปี สตฺตาทกาลิกาทีณิ อตฺตโน
 สภาวํ อุปเนติ สตฺตาทกาลิกมฺปิ อตฺตนา สทฺธิํ ลํสฺสจฺจํ ยาวชฺชีวํ อตฺตโน สภาวเวย
 อุปเนติ ตสฺมา เตน ตทหุปฏิบัติคหิตฺเณ สทฺธิํ ตทหุปฏิบัติคหิตํ วา ปฺเร ปฏิคฺคหิตํ วา
 ยาวชฺชีวํ สตฺตาทํ กปฺปตฺติ ทฺวิหปฏิบัติคหิตฺเณ ฉาหํ ตีหปฏิบัติคหิตฺเณ ปญฺจาหํ สตฺตาท-
 ปฏิคฺคหิตฺเณ ตทเหว กปฺปตฺตีติ เวทิตพฺพํ ฯ ตสฺมาเวย หิ สตฺตาทกาลิกเณ ภิกฺขเว
 ยาวชฺชีวํ ตทหุปฏิบัติคหิตนฺติ อวตฺวา ปฏิคฺคหิตํ สตฺตาทํ กปฺปตฺตีติ วุตฺตํ ฯ กาลยาม-
 สตฺตาทาตฺตีกเมสุ เจตฺถ วิกาลโกชนสนฺนิธิเกสฺสชฺชสิทฺธิขาปทานํ วเสน อาปตฺติโย
 เวทิตพฺพา ฯ อิมेषฺสุ จ ปน จตฺตสฺส กาลิเกสฺส ยาวกาลิกํ ยามกาลิกนฺติ อิทเมว ทวํ
 อนโตวตฺตถกณฺเวย สนฺนิการกณฺเวย โหติ สตฺตาทกาลกณฺเวย ยาวชฺชีวีกณฺเวย อกปฺปิยภฺกฺกียํ
 นิภฺขิปีตมฺปิ วกฺกฺกตฺติ สนฺนิธิมฺปิ น ชเนตฺตีติ ฯ (สมนฺตปาสาทิกาย นาม วินยภฺกฺกถา ตติโย
 ภาโค/หน้า ๒๐๖ - ๒๐๗)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

๑. อามิสที่ยู่ในกัปปิยภูมิสี่เหล่านี้ ทั้งหมด ไม่นับว่า เป็นอันโตตุตตะ เพราะ กัปปิยภูมิ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอนุญาตไว้ แก่ภิกษุและภิกษุณีทั้งหลาย เพื่อให้พ้นจากอันโตตุตตะและอันโตปั๊กกะ ๑ ส่วนอามิส ที่เป็นของสงฆ์ก็ดี เป็นของบุคคลก็ดี เป็นของภิกษุหรือภิกษุณีก็ดี ซึ่งอยู่ในเรือน ที่พอจะเป็นสหเสยยาบัตติ (อาบัติเพราะนอนร่วมกัน) ในกัปปิยภูมิ ที่เก็บไว้แค่คืนเดียว จัดเป็นอันโตตุตตะ และอามิสที่หุงต้มในเรือนนั้น ชื่อว่าเป็นอันโตปั๊กกะ อามิสนั้นไม่ควร ๑ ส่วนอามิสที่เป็นสัตตาทกาลีและยาวชีวิก ควรอยู่ ๑ ในอันโตตุตตะและอันโตปั๊กกะนั้น พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้ :-

สามเณรนำอามิสมีข้าวสารเป็นต้น ของภิกษุมาเก็บไว้ในกัปปิยภูมิ ในวันรุ่งขึ้น จึงหุงต้มถวายอามิสนั้น ไม่จัดเป็นอันโตตุตตะ ๑ สามเณรเอาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในบรรดาเนยใสเป็นต้น ที่เก็บไว้ในกัปปิยภูมิ ใส่ลงในอามิสมีข้าวสุกเป็นต้นนั้นแล้วถวาย อามิสนั้นชื่อว่า เป็นมุขสันนิธิ ๑ ๑ แต่ในอรรถกถาหม่าปัจจรี ท่านกล่าวว่า อามิสนั้น จัดเป็นอันโตตุตตะ ๑ ในคำทั้งสองว่า มุขสันนิธิ อันโตตุตตะนั้น ต่างกันเพียงแต่ชื่อเท่านั้น ๑ ภิกษุเอาเนยใสที่เก็บไว้ในกัปปิยภูมิ และผักที่เป็นยาวชีวิกทอดรวมกันแล้วฉัน ผักนั้นปราศจากอามิส ควรฉันได้เจ็ดวัน ๑ ถ้าภิกษุฉันปนกับอามิส ผักนั้นเป็นทั้งอันโตตุตตะ ทั้งสามปั๊กกะ ๑ ความระคนกันแห่งกาลิกทุกอย่าง พึงทราบโดยอุบายอย่างนี้ ๑ ถ้ามว่า ก็กัปปิยภูมิเหล่านี้ เมื่อไรจะละวัตตุได้เล่า ๑ ตอบว่า ควรทราบอุสสาวนันทิกาเป็นอันดับแรก กัปปิยภูมิที่เขาทำเสียไว้ข้างบนเสาหรือในเชิงฝาจะละวัตตุไปในเมื่อเสาและเชิงฝาทั้งหมดถูกหรือเสียแล้ว ๑ แต่ถ้าชนทั้งหลาย เปลี่ยนเสาหรือเชิงฝาเสีย กัปปิยภูมีย่อมตั้งอยู่บนเสาหรือเชิงฝาที่ยังคงอยู่ ย่อมละวัตตุแน่แท้ ในเมื่อเสาหรือเชิงฝาถูกเปลี่ยนแล้วแม้ทั้งหมด ๑ กัปปิยภูมิที่สร้างด้วยอิฐเป็นต้น ย่อมละวัตตุไป ในเวลาที่วัตตุทั้งหลายเป็นต้นว่าอิฐ หรือหิน หรือก้อนดิน ที่เขาวางไว้เพื่อรองฝานที่ซึ่งก่อกั้น เป็นของพินาศไปแล้ว ๑

๒. คำว่า ตทหุปฏิกคหิตํ กาลเ กปปติ เป็นต้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสหมายถึงรสที่เจือกันทุกอย่าง ๆ ก็ถ้าน้ำปานะเป็นของที่รับประทานพร้อมกับมะพร้าวทั้งผล แม้เปลือกก็ ไม่ได้ปอกนำเนื้อมะพร้าวออกเสียแล้ว น้ำปานะนั้น ควรแม้ในเวลาวิกาล ๆ พวกทายก ถวายข้าวปายาสเย็น วางก้อนเนยใสไว้ข้างบน เอาเนยใสที่ไม่ปนกับข้าวปายาสออกเสีย ควรฉันได้ ๗ วัน ๆ แม้ในสัตตทาหกาลิก มีน้ำผึ้งและน้ำอ้อยที่เข้มข้นเป็นต้น ก็มีนัยนี้เหมือนกัน ๆ พวกทายกถวายบิณฑบาต ตกแต่งแม่ด้วยกระวานและลูกจันทร์ เป็นต้น กระวานและลูกจันทร์เป็นต้น เหล่านั้น ภิกษุหยิบออกล้างแล้ว ฟังฉันได้ตลอดชีวิต ๆ ในแง่ซึ่งที่เขาใส่ในข้าวยาถวายเป็นต้นก็ดี ในชะเอมที่เขาใส่แม่ในน้ำมันเป็น อาถิ ถวายเป็นต้นก็ดี ก็มีนัยนี้เหมือนกัน ๆ รวมความว่า กาลิก ซึ่งมีรสไม่ระคนปนกัน แม้รับประทานรวมกันล้างหรือปอกจนบริสุทธิ์แล้วฉัน ตามอำนาจแห่งกาลของกาลิกนั้น ๆ ย่อมควร ๆ ก็ถ้ากาลิกใด เป็นของมีรสระคนปนกัน กาลิกนั้น ไม่ควรฉัน (ตามอำนาจแห่งกาลของกาลิกนั้น) ๆ จริงอยู่ ยาวกาลิก ย่อมนุ่มกาลิกทั้งสามมียามกาลิกเป็นต้น ซึ่งมีรสเจือปนกับตน เข้าสู่สภาพของตน แม้ยามกาลิก ก็นุ่มกาลิก แม้สองมีสัตตทา-กาลิกเป็นต้น เข้าสู่สภาพของตน แม้สัตตทาหกาลิก ก็นุ่มยาวชีวิกที่ระคนกับตน เข้าสู่สภาพของตนเหมือนกันเพราะฉะนั้น ฟังทราบความหมายว่า ยาวชีวิกที่รับประทานในวันนั้นก็ดี รับประทานในวันก่อน ก็ดี ปนกับสัตตทาหกาลิกนั้น ซึ่งรับประทานในวันนั้น ควรฉันได้เจ็ดวัน ปนกับสัตตทาหกาลิกที่รับประทานไว้สองวัน ฉันได้หกวัน ปนกับสัตตทา-หกาลิกที่รับประทานไว้สามวัน ฉันได้ห้าวัน ปนกับสัตตทาหกาลิกที่รับประทานไว้เจ็ดวัน ฉันได้ในวันนั้นเท่านั้น ๆ ก็เพราะเหตุนี้แหละ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงไม่ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ยาวชีวิกที่รับประทานในวันนั้น ปนกับสัตตทาหกาลิก (ควรฉันเจ็ดวัน) ตรัสว่า ยาวชีวิกที่รับประทานแล้ว (ปนกับสัตตทาหกาลิก) ควรเจ็ดวัน ๆ ก็เมื่อกาลิกสามนี้ ล่วงเลยกาล ยาม และเจ็ดวันไป ฟังทราบอาบัติด้วยอำนาจวิกาลโภชนสิกขาบท สันนิธิสิกขาบท และเภสัชสิกขาบท ๆ ก็แล ในกาลิกสี่เหล่านี้ กาลิกสองนี้เท่านั้น คือ ยาวกาลิก ๑ ยามกาลิก ๑ เป็นอันโตวุตถะด้วย เป็นการกระทำสันนิธิด้วยสัตตทาหกาลิกและยาวชีวิก แม้จะเก็บไว้ในอกกับปิยกุ ก็ควร ทั้งไม่ให้เกิดสันนิธิดด้วย ดังนี้แล ฯ

พระเทพสุธี โอนมคุโณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ...เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.